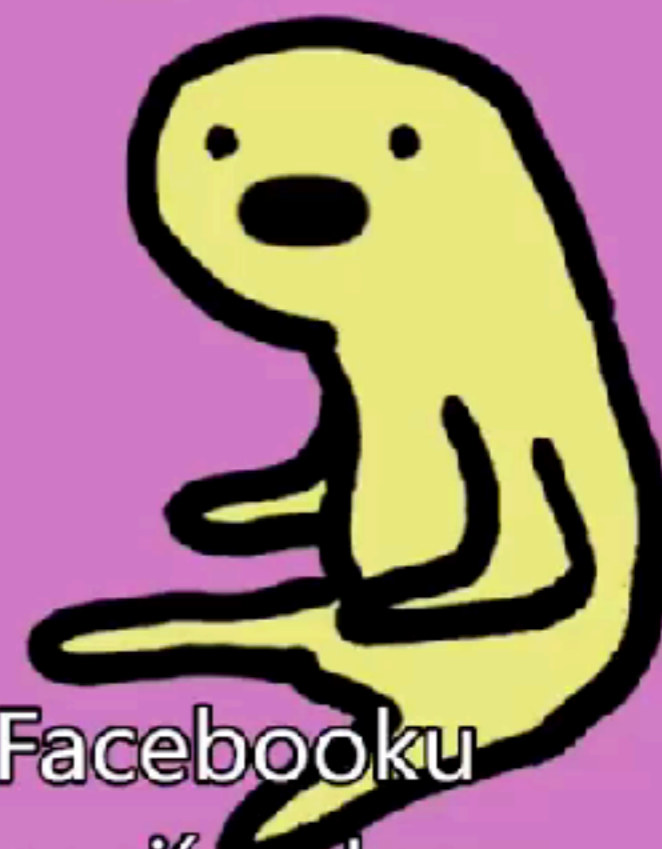

Zvolsi.info

zodpovědně v digitální džungli

Pro knihovníky z Ústí nad Labem

I was scrolling down

Projížděl jsem si zed' na Facebooku
a přečetl si tam, že hadi mají nohy.

@coolman_coffeedan

O Zvol si info

- parta studentů a absolventů z brněnských a pražských univerzit
- nikomu neříkáme, co má číst a co ne
- Nejlepší kniha o Fake news
- www.zvolsi.info

MUNI
FAKULTA
SOCIÁLNÍCH
STUDIÍ

O čem to bude:

- 1) Co je mediální gramotnost?**
- 2) Jak fungují média?**
- 3) Na co můžeme v mediální/digitální džungli narazit a jak se v ní neztratit?**
- 4) Jak nás sabotuje vlastní hlava?**

**Co to je mediální gramotnost?
Co má umět mediálně gramotný člověk?**

Mediální gramotnost

vyznat se v médiích?

rozeznat názor od faktu?

vyznat se na sociálních sítích?

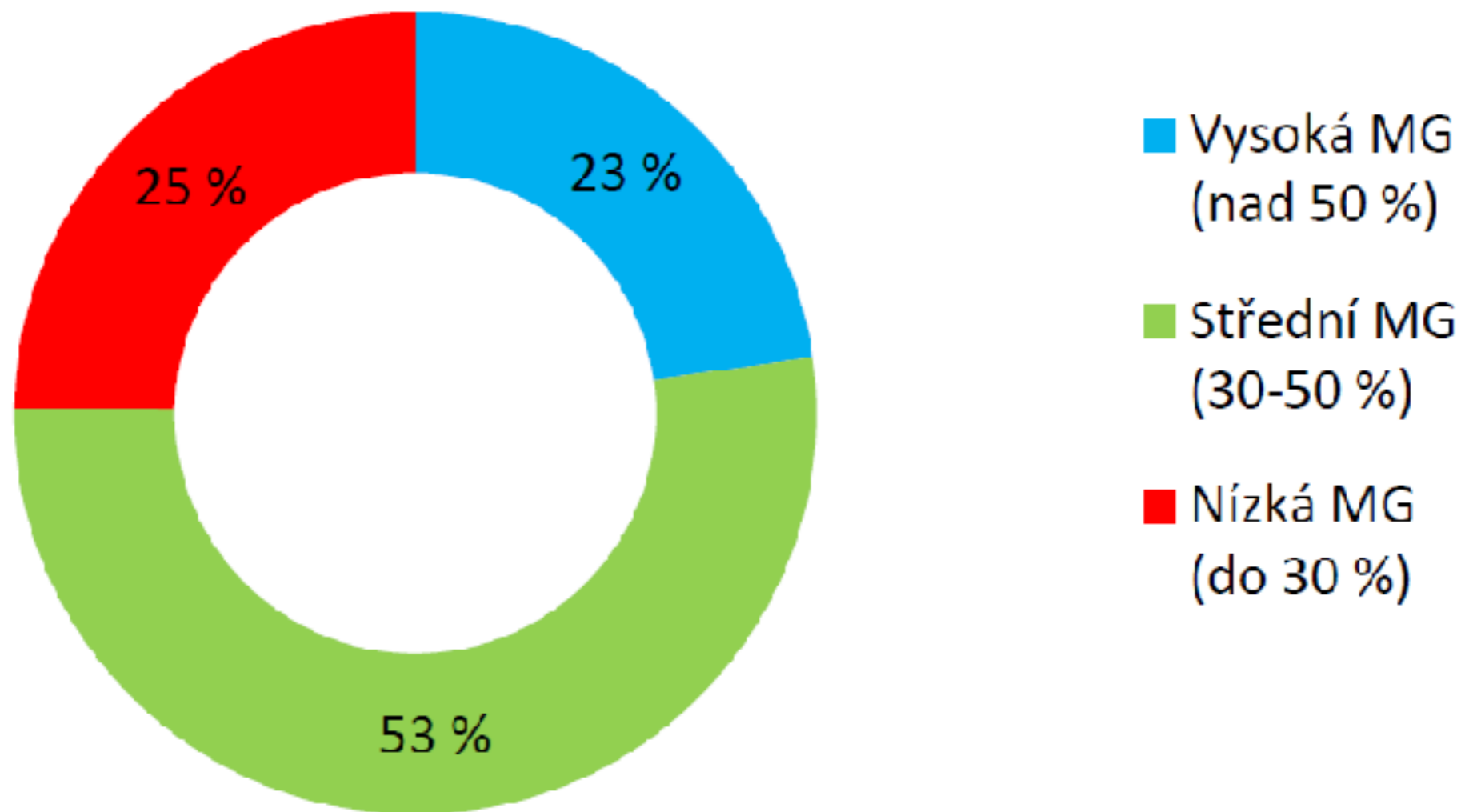
Co má umět mediálně gramotný člověk?

nedělat ukvapené názory

poznat kvalitní zprávu?

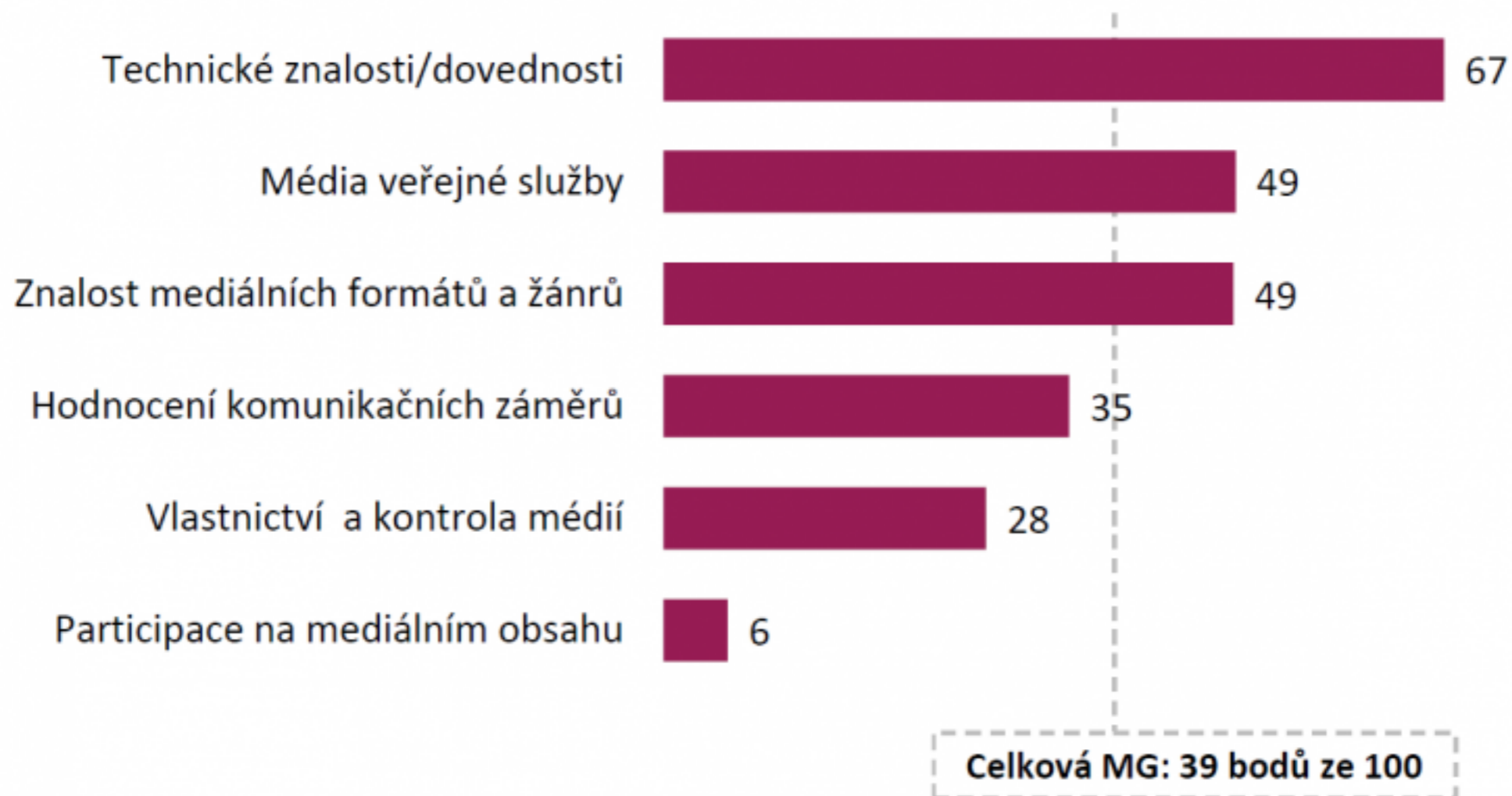
umět si vytvořit svůj názor na základě faktů?

Skladba mediální gramotnosti dle dosažených úrovní

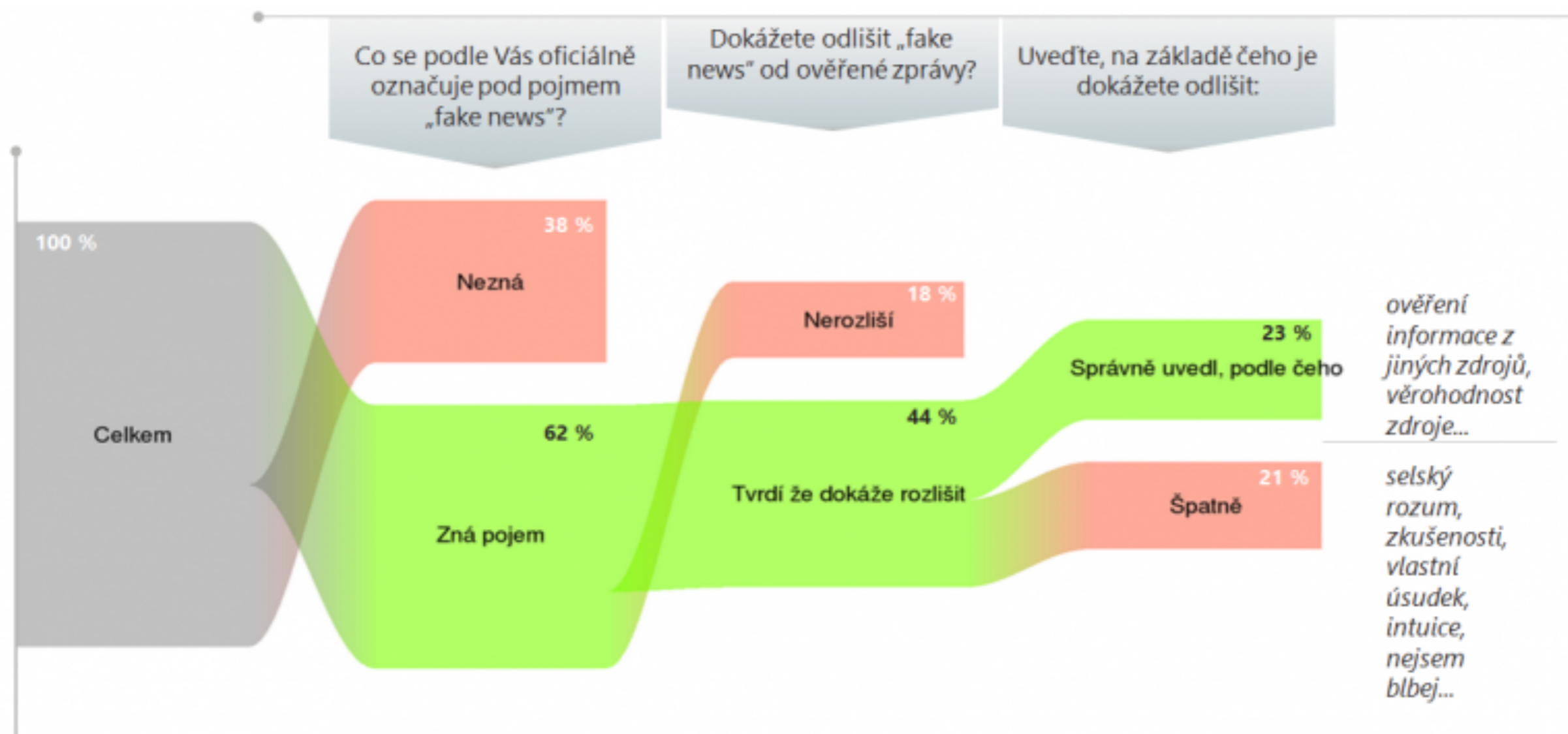

Všichni respondenti, n=1561 [údaje v %]

Dosažená mediální gramotnost v jednotlivých oblastech

Všichni respondenti, n=1561 [údaje v %]

Proč se nespoléhat na “selský rozum”?

Shrnutí:

- dá se naučit
- soubor schopností a dovedností (nejen) s médií
- v ČR je situace spíše horší

Média

Co nás čeká?

- **jak vzniká zpráva (zpravodajské hodnoty)**
- **jak se pozná kvalitní zpravodajství?**
- **typy médií**

Jak vzniká zpráva?

V neděli přibylo nejméně covid případů za posledních šest týdnů

EK odmítla návrh ČTÚ na regulaci trhu mobilních dat

Pražští hasiči cvičně zasahovali u požáru v horních patrech Staroměstské radnice

Jana Novotná porodila dvojčata.

Stravovací návyky Pákistánců se zlepšily.

Nejvíce nominací na letošní hudební ceny Anděl má zpěvačka Ewa Farna

Žhář na Hodonínsku zapálil rekreační srub. Policie po něm pátrá

Týden bude teplý a bohatý na srážky. Vítr se uklidní

Finští akademici zkoumají koronavirus. Na nic nového nepřišli.

V Osíku u Litomyšle se stala bouřečka.

Zpráva musí být:

- nová
- blízká/musí mít dopad
- průběžné u dlouhodobých situací
- negativní (tragické, odsouzeníhodné)
- překvapivé (neobvyklé, nečekané, originální)
- ze světa slavných osobností
- týkající se velmocí
- personalizace a tvorba příběhů

Jak se dá poznat kvalitní zpravodajství?

kvalitní text:

- **nestrannost**
- **bez komentářů autora**
- **bez spekulací**
- **autorem nesmí být nic zamlčeno**
- **citace zdrojů**

- **Dostanete tip, že v oblíbeném bufetu v sousedství bylo při náhodném útoku zastřeleno sedm lidí. Šéfredaktor chce, abyste rychle (do dvou hodin) napsali článek na internetový portál novin.**
- Co musíte vědět, než začnete psát příběh?
- Kde a jak začnete sbírat potřebné informace?
- Jak se rozhodnete, co do příběhu začlenit a co vynechat?
- Jak by se lišila vaše práce, pokud byste měli psát článek do tištěné verze, která vyjde až další den.

Typy médií

Typy médií

Veřejnoprávní média

Soukromá média

Bulvární média

Fundraisingová média

Neveřejnoprávní média

Sociální média

- vždycky informace bude nějakým způsobem nová

Shrnutí:

- kvalitní text je se ZDROJI a BEZ OSOBNÍCH NÁZORŮ

- čist soukromá média je v pohodě, pokud vím,
odkud vítr vane

Digitální džungle

Sociální sítě

Jaká nebezpečí číhají?

Jak je poznat?

Jak se bránit?

+

-

Sociální sítě

- dostupnost

- konverzace

- sdílení

- vztahy

Sociální sítě

- skupiny

- identita

- inspirace

- informace

   74 >

No jistě vy břídilové a kdopak vám to bude baštit ?Každej den se nad našim územím Českým ve vzdušném prostoru provádí postřiky letadel – dlouhé široké čáry které vydrží i několik hodin ,všichni jsme stoho nemocní kašel ,rýma ap. a možná nás i přímo tráví .Vytváří Počty pozit .nakazených C...d ! Hnus všech Hnusů !Doufám že za toto všechno co se děje proti lidskosti, budou soudama z lidu potrestány !

38 m

Haha

Odpovědět

12

Zobr

že...

Phishing

Hoaxy

Fake news

Podvodné emaily

Dezinformace

Co na nás číhá?

Deepfake

Satira

Konspirační teorie

Algoritmy

Reklama

Potvrďte prosím své přepravní údaje - Mozilla Thunderbird

Soubor Úpravy Zobrazení Přejít Zpráva Nástroje nápověda

Přijmout zprávy Napsat Chat Kontakty Štítek

Odpovědět Odpovědět všem Přeposlat Archivovat Navýžádaná pošta Smazat Více

Od: ceskaposta.cz <ceskaposta.cz@vm1967797.ovm.e.hardyt> ☆

Předmět: **Potvrďte prosím své přepravní údaje** 11:33

Komu: info@hoax.cz ☆

Dodání neúspěšné

Ahoj, info@hoax.cz

Váš balík dorazil na naši místní poštu. Dáme vám vědět, že odesílatel zadal nesprávnou adresu.

Pomocí níže uvedeného odkazu opravte svou adresu a zaplatte (50 Kč) poplatky za nový pokus o doručení, který k vám dorazí zítra

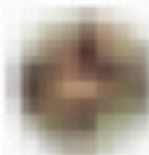
OPRAVTE SVOU ADRESU

V případě další pomoci nás neváhejte kontaktovat. Děkujeme, že jste si vybrali českou poštu.

© 2021 českou poštu

<https://saienp.com/cz/>

<https://saienp.com/cz/>

Milana Pivňáková

Včera v 10:05 · 🌐

Anna Pivňáková

Kdyby byla na světě nějaká pandemie, každý z nás bude znát NĚKOLIK lidí z těch, kdo již zemřel nebo nebyl, hodně špatně... Kdyby byl virus infekční, nemusí nám trkat štourátko přes krk až do žaludku, našel by se hned kdekoliv, stačilo by štourátko olíznout...

Kdyby byla nějaká pandemie, svět by byl trochu schované a nevychází mezi plebs (viz například španělská královská rodina, denně mezi lidmi, chodí do obvyčejných restaurací, do kina, na plaze ... Zobrazit víc

MUDr. Mirka Skovajsová

Jedna ze sdílených verzí zneužívá jméno známé lékařky

Koronavirus lze vyléčit tím, že si potřete ukazováček chili a strčíte si ho do zadku

Redakce · 01 Bře 2020

Před 51 lety nás Sovětský svaz zachránil před americkou invazí

Redakce · 21 Srp 2019

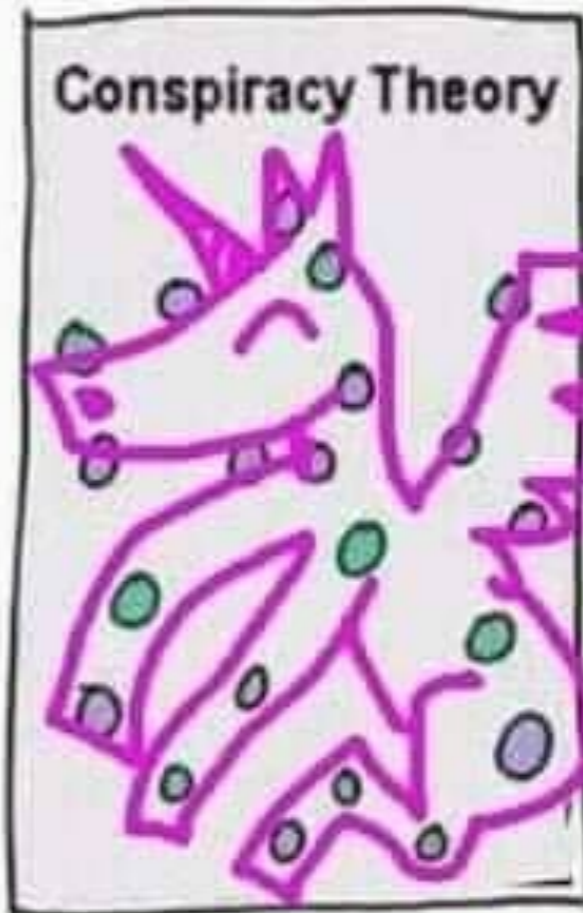
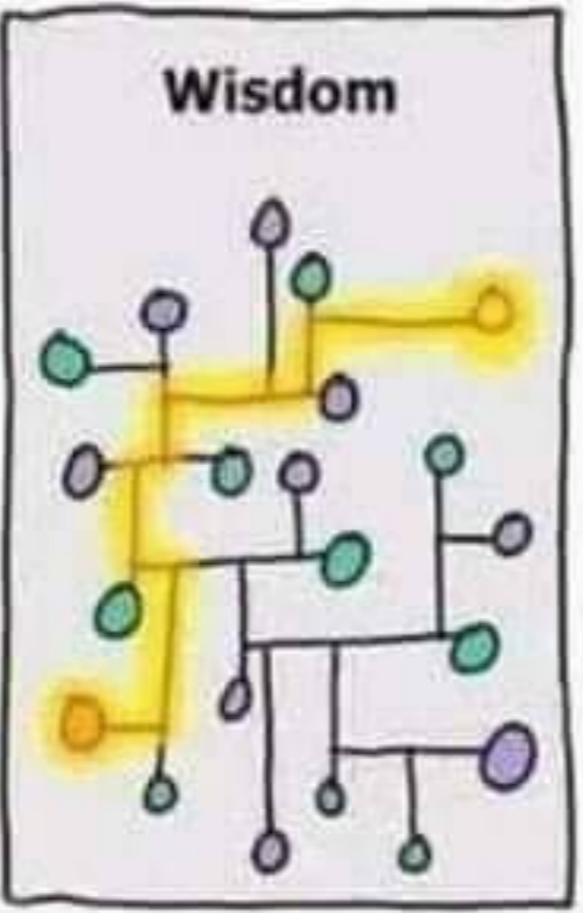
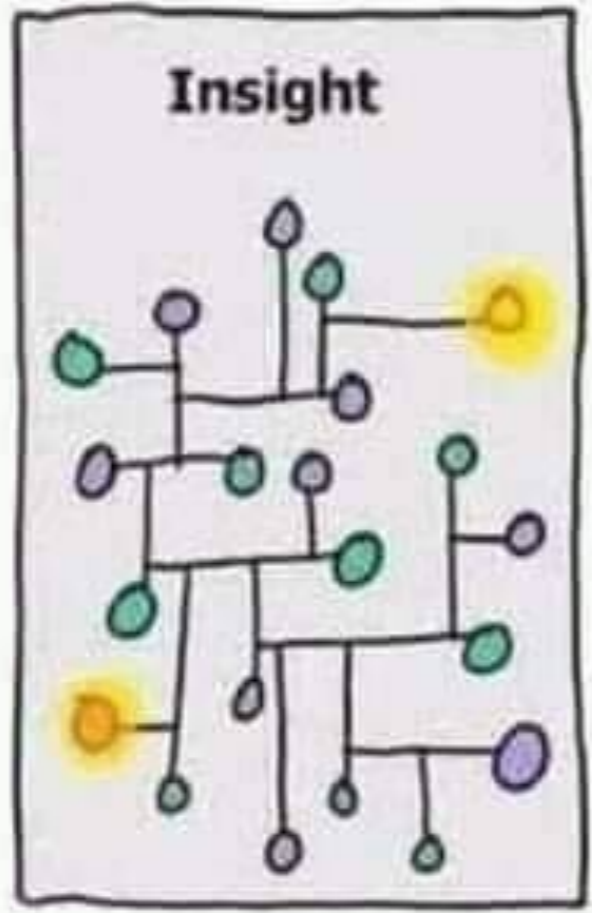
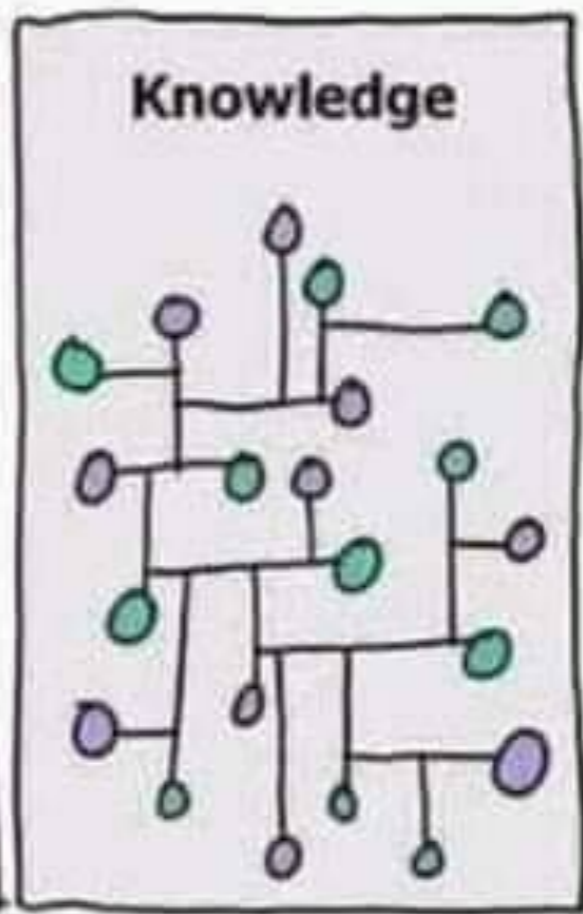
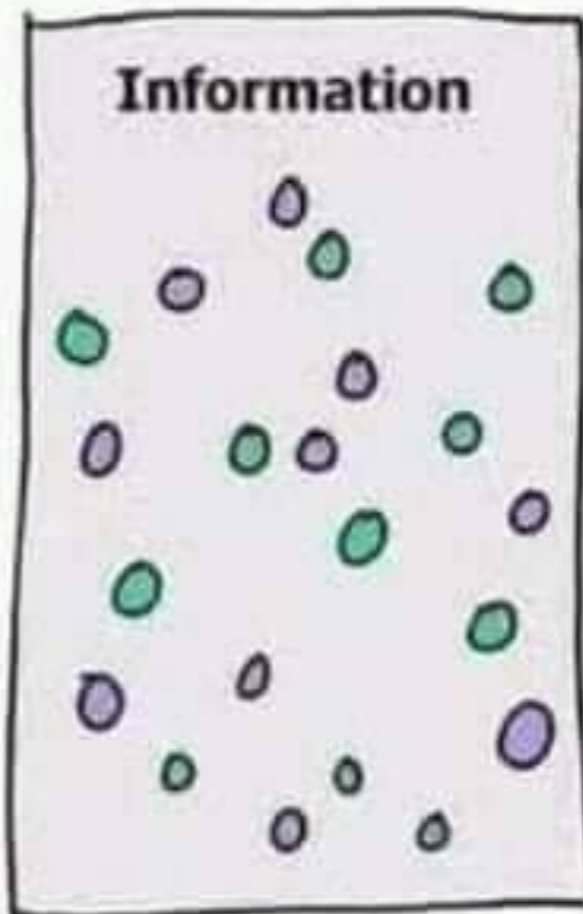
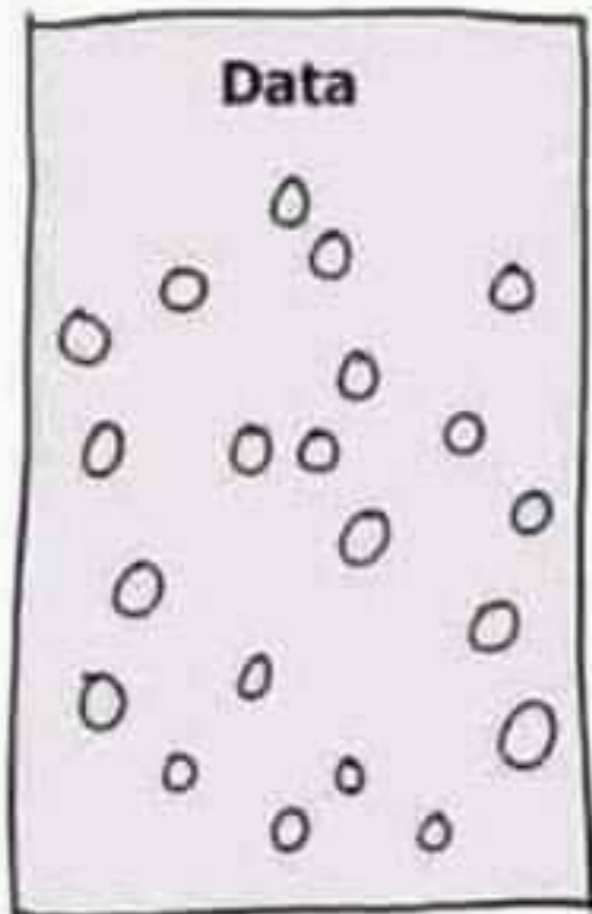
Není tajemstvím, že Československo zažívalo od konce 2. Světové války až do Sametové revoluce období zdaru a hojnosti, což bylo v oku všem západním zemím.

The image shows the interior of the Cathedral of Santiago de Compostela. In the foreground, a large, ornate brass censer hangs from the ceiling. In the background, a priest in purple vestments is performing a ritual at an altar. The architecture is Gothic, with high vaulted ceilings and stone columns. The lighting is warm and focused on the altar area.

**Mladíci vložili marihuanu do
kadidelnice ve španělském
Santiago de Compostela.
Zdrogovali celou katedrálu**

© 22.11.2019

Konvenční myšlení

Zdravá skepse

Reakce na důkazy

Usilování o důslednost

Skutečné spiknutí

Konspirativní myšlení

Silná podezíravost

Imunita vůči důkazům

Rozporuplnost

Smyšlené spiknutí

Proč jsou konspirační teorie populární?

K tomu, aby lidé uvěřili konspiračním teoriím a sdíleli je, může přispívat řada faktorů.⁵

Lidé, kteří se cítí bezmocní nebo zranitelní, budou s větší pravděpodobností podporovat a šířit konspirační teorie.

Pocit bezmoci

Lidé, kteří se cítí bezmocní nebo zranitelní, budou s větší pravděpodobností podporovat a šířit konspirační teorie.⁶ To lze vidět na online fórech, kde úroveň vnímaného ohrožení úzce souvisí s předkládáním konspiračních teorií.⁷

Vysvětlení nepravděpodobných událostí

Ze stejného důvodu mají lidé tendenci navrhnout konspirační vysvětlení událostí, které jsou vysoce nepravděpodobné.¹⁰ Konspirační teorie fungují jako obranný mechanismus, který lidem pomáhá vyrovnat se s nejistotou.

Jak se vypořádat s hrozbami

Konspirační teorie umožňují lidem vyrovnat se s ohrožujícími událostmi tím, že vinu svedou na skupinu spiklenců.⁸ Lidé těžko přijímají, že „velké“ události (např. smrt princezny Diany) mohou mít obyčejnou příčinu (řízení pod vlivem alkoholu). Konspirační teorie uspokojuje potřebu, aby „velká“ událost měla velkou příčinu, například spiknutí zahrnující MI5 za účelem atentátu na princeznu Dianu.⁹

Zpochybňování politiky hlavního proudu

Konspirační teorie často zpochybňují převládající politické interpretace.¹¹ Konspirační skupiny tyto interpretace často využívají k získání statutu menšiny.

clashofthestars

1.18

3.79

LUKTUMA

VS

TADEÁŠ

4.279 likes

clashofthestars Na koho si vsadíte vy? @_luktuma__ nebo @tadeas_vesely_official ? 🤔

S promokóde CLASH900 navíc při nové registraci získáte 900 Kč na vsázení! 🤑

Kurzy na všechny zápasy najdete na @ifortunacz ✓

#clash #clashofthestars #fortuna #mma #bet #luktuma #tadeas #instagram

Original showing Alison Brie

Deepfake showing Jim Carrey instead of Brie

Deepfake

Algoritmy

Naše data

Nepřetržité vyhodnocování

**Zisk
a reklama**

**Personalizovaný
obsah**

**Informační
bubliny**

Algoritmy

**Kombinace
biologie
a matematiky**

Závislost

Dopamin

Jaká videa sledujeme?
Jakou hudbu posloucháme?

Na jaké linky klikáme?

A bodíky sbíráte?

Kde se nacházíme?

Naše data

Nepřetržité vyhodnocování

Co jsme dělali těsně předtím, než jsme se rozhodli něco koupit?

Jak dlouho nám trvá přečíst článek?

Jakými emotikony reagujeme?

Zvol.si.info

Algoritmy

**Nepřetržité vyhodnocování
našeho chování**

**Hráči potřebují generovat zisk.
Reagujeme na silné a jednoduché emoce.
Nejčastěji na vztek.**

Proto se vyplatí hráčům spíše ubližovat.

Polarizace

Podpora pocitů odporu.

Uživatel okolo sebe kope jako o život.

Jak poznat manipulaci?

polarizace

Jak poznat manipulaci?

polarizace

konspirace

Jak poznat manipulaci?

polarizace

konspirace

Jak poznat manipulaci?

diskreditace

polarizace

konspirace

Jak poznat manipulaci?

diskreditace

emoce

Jak se bránit?

Ukrajinská armáda zaútočila na ruskou hranici. Zranění přibívají.

Dlouho oddalovaný konflikt eskaloval z úterý na středu ze strany slabšího, avšak hrdinského ukrajinského vojska. V brzkých hodinách ranních zaútočili na ruskou stranu hranice pomocí střel krátkého doletu a později i leteckými nálety. Putinovo vojsko neváhalo a zahájil defenzivní palbu. Rusko musí udělat v Evropě pořádek. Ukrajinou počínaje. Obyvatelstvo na obou stranách barikády zahájilo evakuaci. Opět se ukázalo, že diplomatický přístup se nevyplatil. Máme zde třetí světovou válku?

otázek VŠECH PĚT POHROMADĚ

Kdo je autorem nebo tvůrcem mediálního sdělení?

Jaké informace lze o autorovi nebo tvůrci sdělení dohledat?

Kdo má kontrolu nad vznikem a šířením sdělení?

KDO?

Jaké cílové skupině je mediální sdělení určeno?

Jakým způsobem se sdělení k příjemcům dostává a jak se případně dále šíří?

Jak může sdělení ovlivnit názory, postoje a chování příjemců?

KOMU?

Proč bylo mediální sdělení vytvořeno?

Kdo má ze sdělení prospěch či užitek?

PROČ?

CO?

Co je obsahem mediálního sdělení?

Jaké názory či hodnoty jsou ve sdělení přítomny?

Jsou ve sdělení uvedené zdroje a jak se dají obsažené informace ověřit?

Jaké informace či vyjádření nejsou ve sdělení zahrnuty?

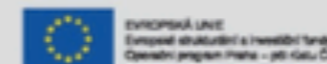
Jak se mediální sdělení snaží upoutat pozornost?

Jaký je jazyk a audiovizuální forma sdělení a proč?

Jaké emoce může sdělení v příjemcích vyvolat a proč?

JAK?

JSNS.CZ

Autor

- **podepsaný (ne redakce)**
- **ideálně novinář/odborník na dané téma**

- **NE z Facebooku apod.**

Portál

)nf(
nz(

Nadační fond
nezávislé
žurnalistiky

Každý má právo na svůj názor. Ale nikdo nemá právo vydávat své názory za fakta.

NELEŽ

POSTAV SE ZA PRAVDU PROTI DEZINFORMACÍM

Text

- **zdroje/důkazy v textu**
- **aktuální**
- **fakta (ne názory/postoje)**

Všichni, každý, vždycky, přiznal, tvrdí, údajně...

Na co pozor:

- na statistiky bez kontextu
- svalování viny a nálepkování (kdo za to může?)
- clickbaitové titulky
- zaměňování korelace s kauzalitou

Ověřuj obrázky:

- Manipulace před
- Manipulace po
- Manipulace s kontextem

FB přítel z Anglie byl na testech na COVID 19 asi cca. před měsícem. Dlouho ho pak bolel nos a občas se mu zničeho noc pustila krev z nosu. Z té nosní dírky, kde mu dělali takzvaný - stěr. A jednou, když se u televize šťoural v nosu...si vytáhnul - tohle. Nejdříve nevěděl co to je. Pak si vzal lupu a skoro mu spadla sánka.

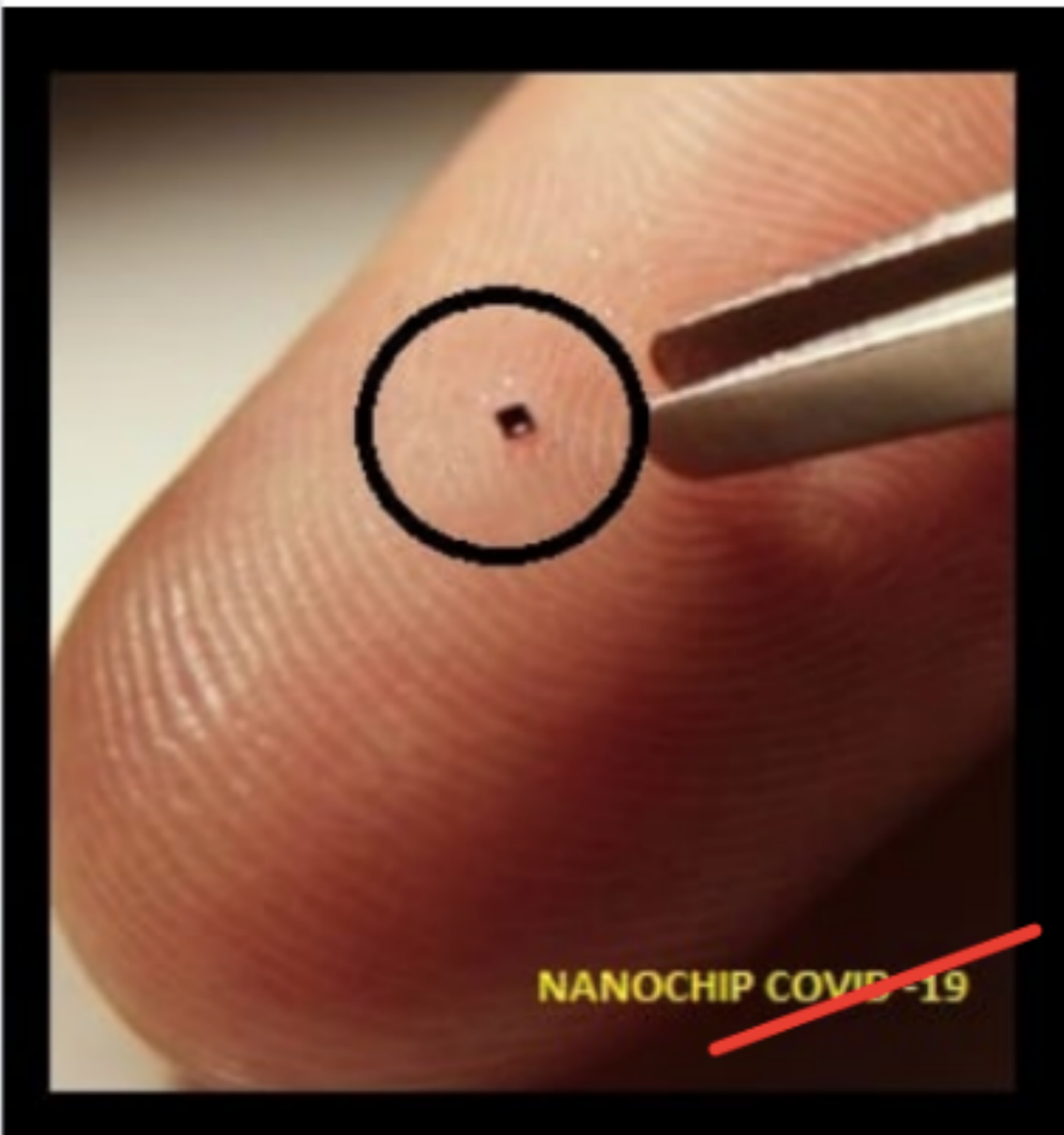
Hádejte co to je? Nevíte? Tak já vám to povím. Tento nanočip vám při ta zdravotník strčí hluboko do nosu tou dlouhou tyčinkou, co vás až napne. sliznice. Ten se tam uchytí a pak přes aplikaci v MT-čku podává o vás info tato testovací vzorka dost často z nosu vypadne, proto je nutné takzvaně opakovat. Už chápete proč vám tvrdí že test platí jenom 4 dny? Čím má tím je to pro testování objektu - teda vás - lepší. Na podzim je už připravené vakcíně. A toho se už nezbavíte.

Dle informací do vývoje tohoto prvního nanočipu co se lepí na sliznici im a do nanočipu druhé a třetí generace (ve vakcinně a pod kuži jenom 400

Následovat pak bude poslední čip a to bude ten podkožní...bude to totál těle je pojistka, kdyby jste si ten podkožní chtěli nedejbože odstranit. Te spolehlivě...práskne.

Hezký den...přeje

Hezký den...přeje

Poznámka redaktora

Přiložený obrázek s čipem je překlopená fotografie z **článku z roku 2009** o nanotechnologii a miniaturizaci čipů. Na ilustračním obrázku v článku **je mikročip, na kterém je uložena bible**. Autor hoaxy původní starý obrázek pouze překlopil a doplnil o smyšlený text.

Chris Löwer

30.04.2009 - 11:56 Uhr • 1 x geteilt

Die Bibel auf einem Sandkorn: Auf diesem Minichip ist die Heilige Schrift gespeichert.
(Foto: ap)

BERLIN. Alles wird kleiner – nur der Begriff bleibt und stiftet Verwirrung, weil er Größe vortäuscht: Mikroelektronik. „Die Abmessungen haben sich längst in den Nanometerbereich verschoben, als Bezeichnung hat sich aber Mikroelektronik durchgesetzt“, sagt Manfred Dietrich, Leiter der Unterabteilung Informations- und Kommunikationstechnologie des Bundesministeriums für Bildung und Forschung (BMF). Als Experte für Kleinteiliges verweist er darauf, dass heute ein gängiger Chip des deutschen

Herstellers AMD etwa 45 Nanometer (nm) groß ist. Gleichzeitig zählen

Článek z roku 2009 s původním obrázkem. (Zdroj: <https://www.handelsblatt.com/technik/forschung-innovation/nanochips-immer-kleiner-feiner-besser/3167738.html>)

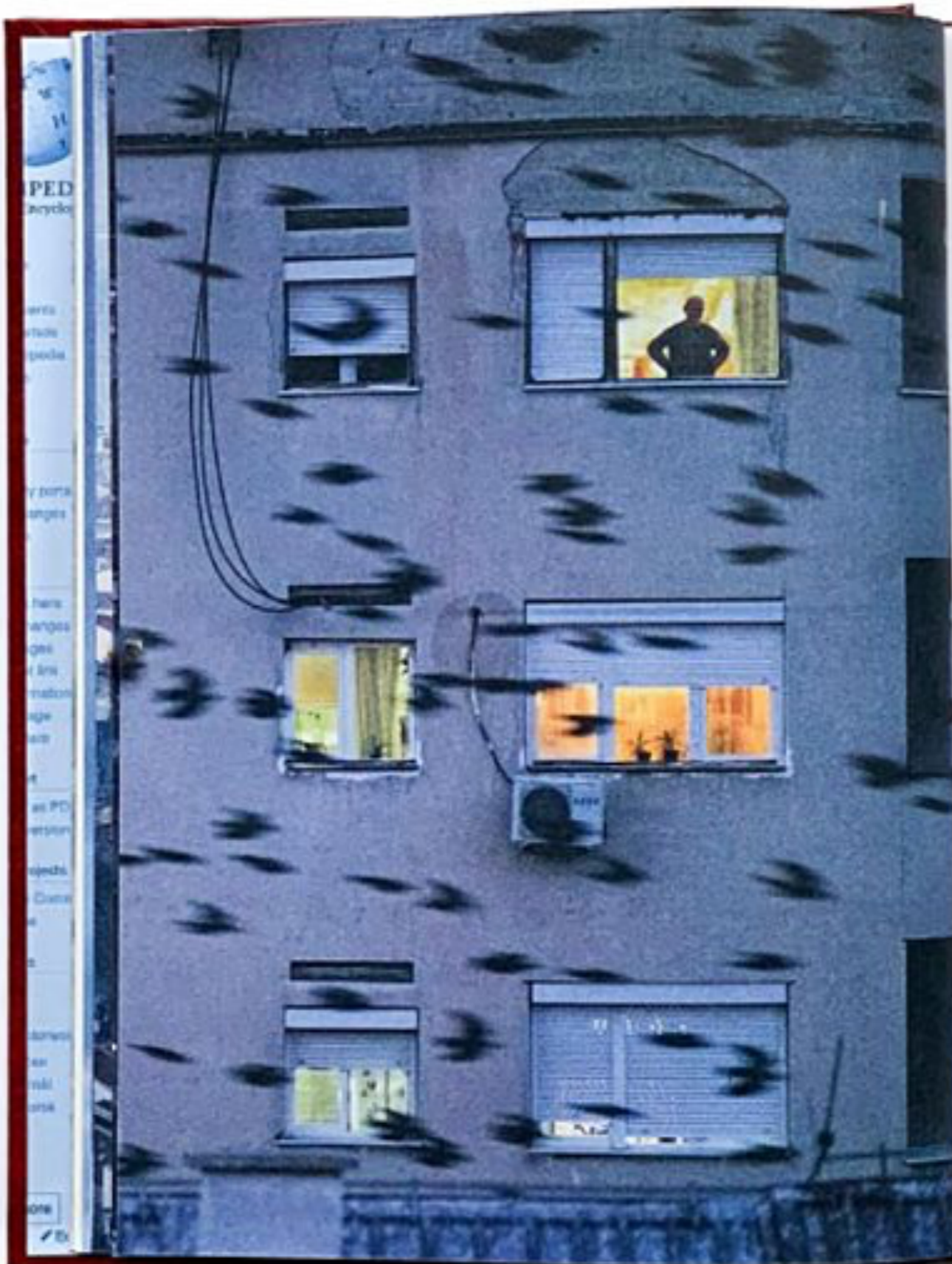
Mediální gramotnost - Média - Digitální džungle - Naše hlava

Mediální gramotnost - Média - Digitální džungle - Naše hlava

Mediální gramotnost - Média - Digitální džungle - Naše hlava

THE BOOK OF VELES

JONAS
BENDIKSEN

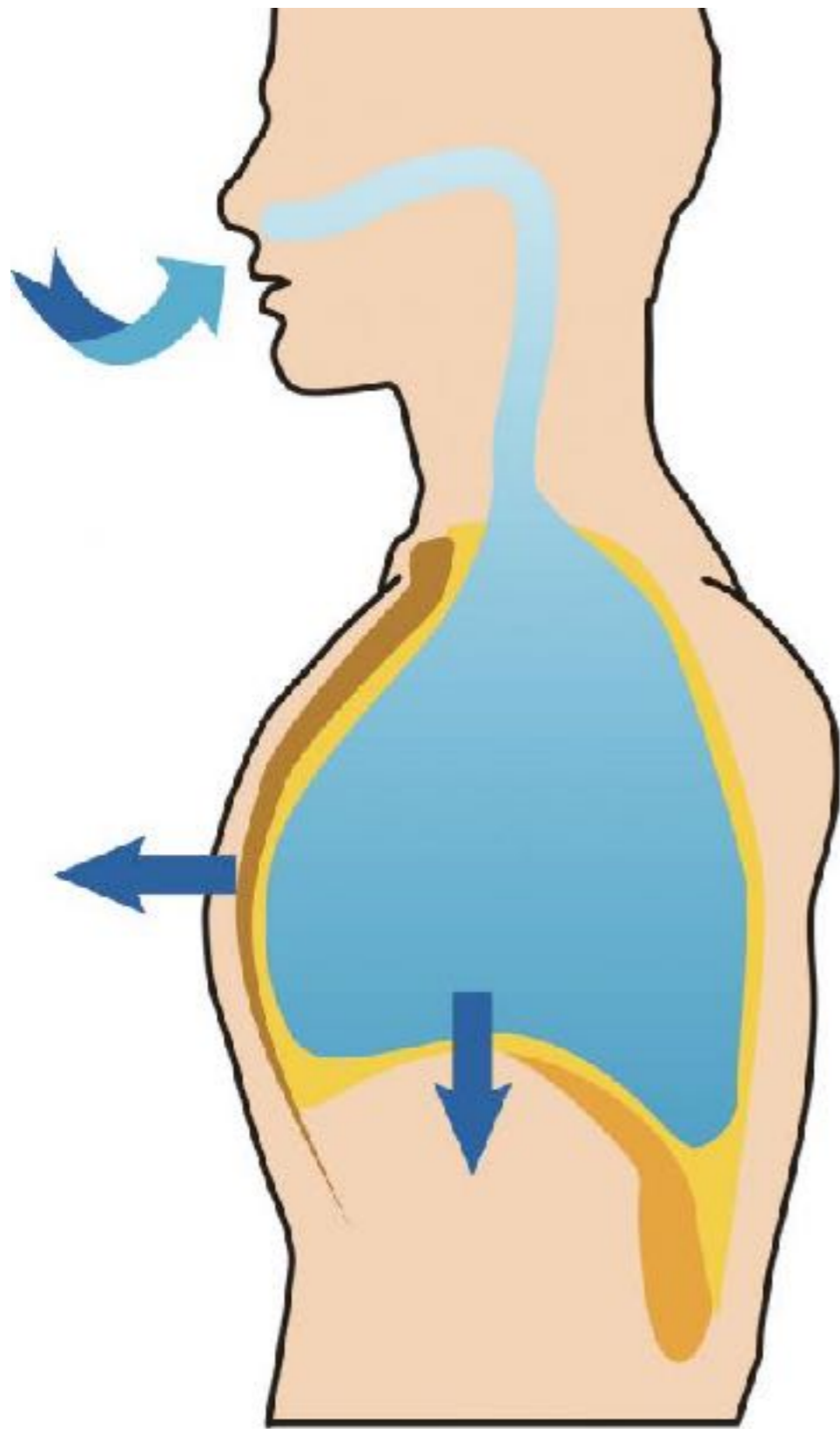
GOST

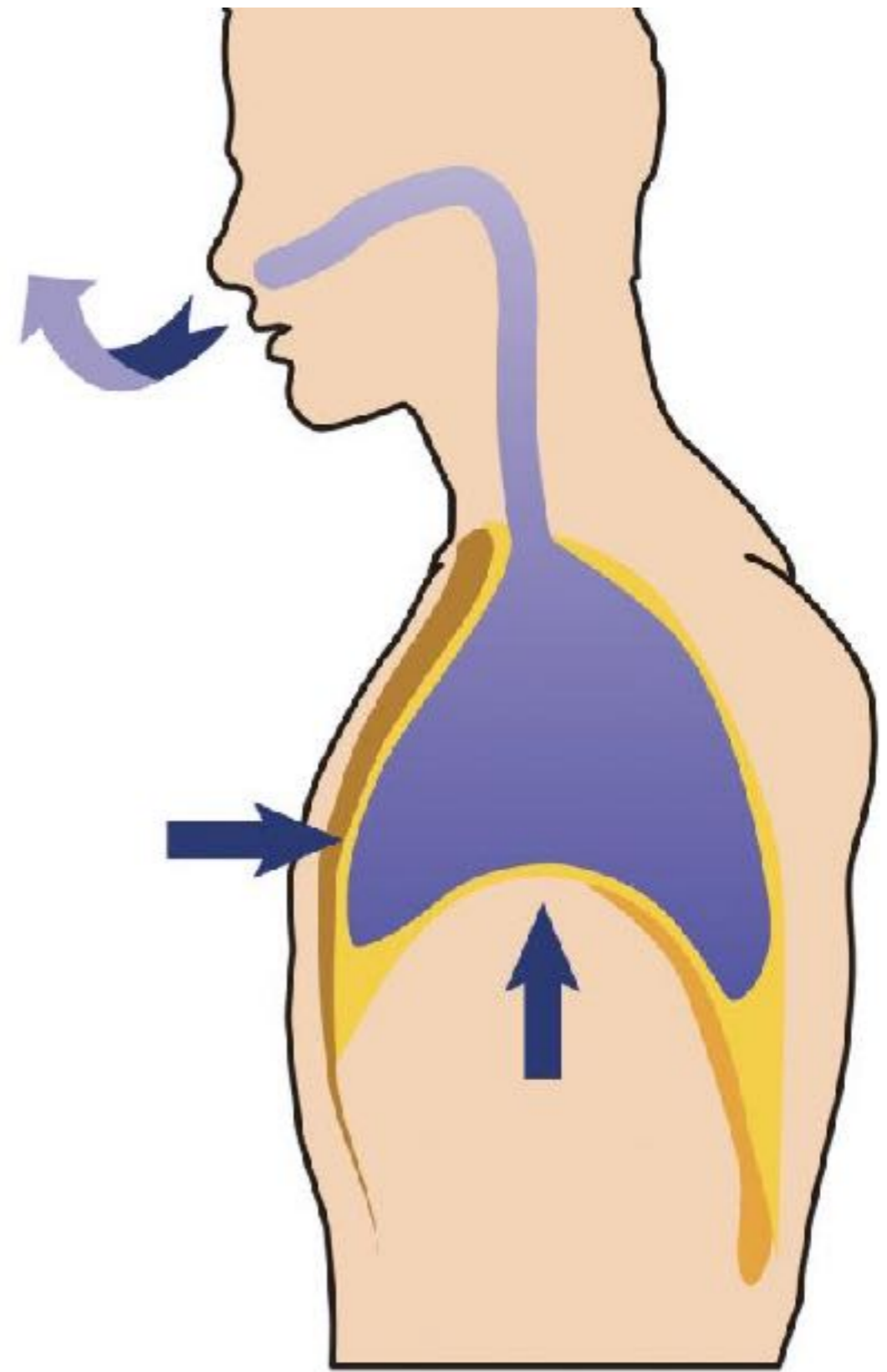
Fotograf popisuje, jak se z otevřených zdrojů na internetu naučil používat software, který dokáže vytvářet avatary a 3D modely, kteří se pak využívají třeba v počítačových hrách. Bendiksen je nakonec dokázal správně „obléct“, „nasvítit“ a vložit do svých „reportážních“ obrazů tak, že ani experti nedokážou poznat zmanipulovanou realitu. Aby všeho podvádění nebylo málo, knihu provází esej vytvořený umělou inteligencí - a Bendiksen tvrdí, že z jeho klávesnice v něm nepochází jediná věta. Kniha je naprosto věrohodná a zároveň naprosto nereálná.

Emoce:

- Strach
- Znechucení
- Vztek
- Solidarita
- Překvapení

Breath

Exhalation

Shrnutí:

- Sociální sítě nejsou jenom špatné, obezřetnost je však na místě.
- To, že někdo něco napíše na internet, ještě neznamená, že je to fakt.
- Pamatuj, že všechno, na co klikneš, se někde ukládá.
- Ověřuj si zdroje.
- Dýchej předtím, než něco pošleš dál.

Naše hlava

Intuice

System 1

Automaticky,
nedobrovolně,
bez námahy

Rozum

System 2

Pomalý,
soustředěný,
analytický

Konfirmační zkreslení

Dünning-Krugerův efekt

Stereotypní myšlení

Framing

Kognitivní disonance

Konfirmační zkreslení

- automatické procesy
 - souvisí s kotvením
 - silnou roli hrají emoce
 - Back-fire efekt
-
- souvisí s heuristikou dostupnosti, záměnou korelace a kauzality

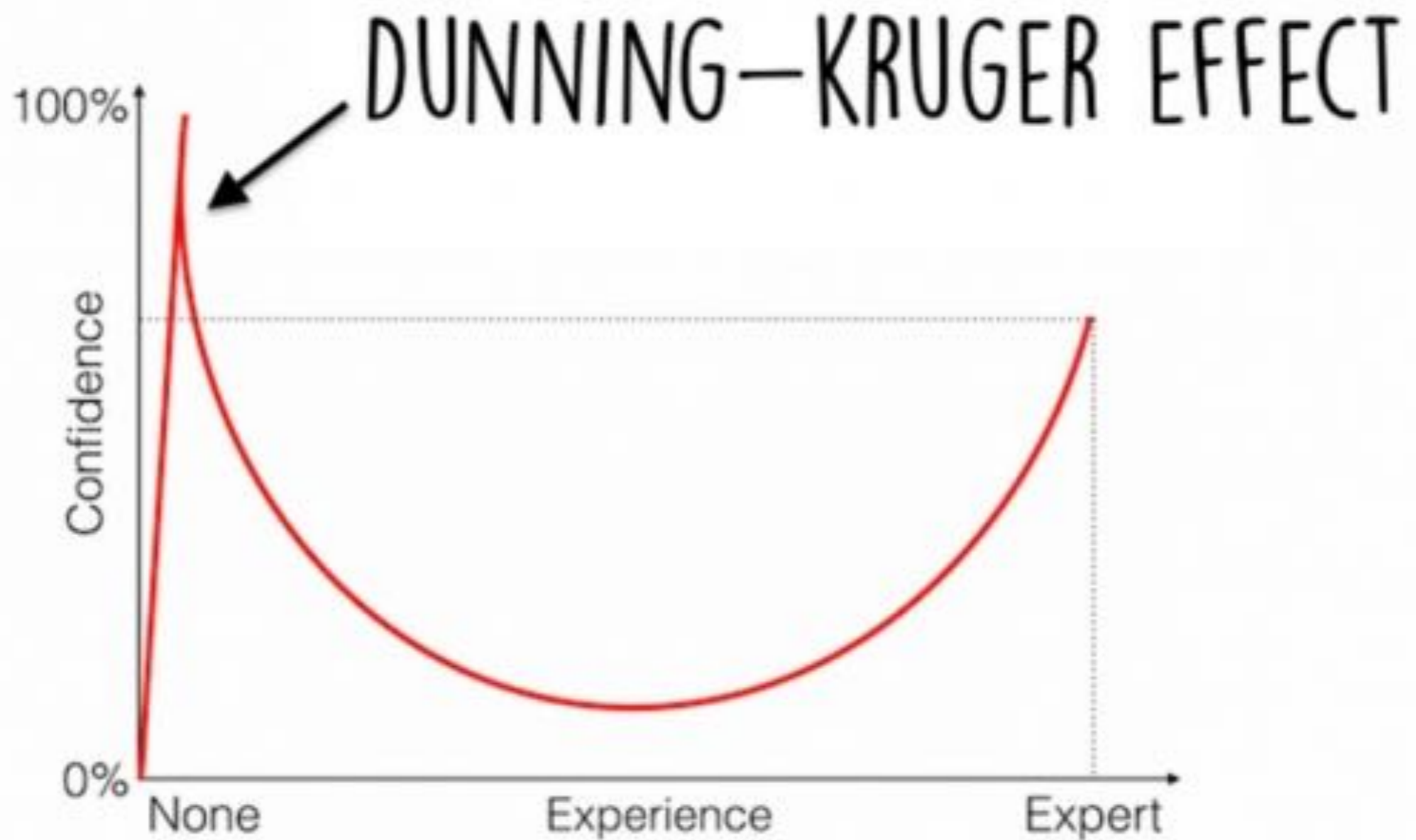

Ahoj Káto, mě je to úplně jedno, jestli je tvůrcem Fiala, Klaus, Zeman, atd. Fakt jo. Pokud to má sdílené někdo z mých přátel, a pokud s tím souhlasím, úplně klidně to pošlu dál. Většinou druhý den stejně mažu. I kdyby to byl hoax, fake, cokoli. Je mi to jedno. Každý příspěvek má nějaký vzkaz. A jestli zrovna Fiala je proti imigraci, proti muslimům, proti teplousum, pedofilum a fetakum, tak s ním souhlasím, protože já taky...

Konfirmační zkreslení

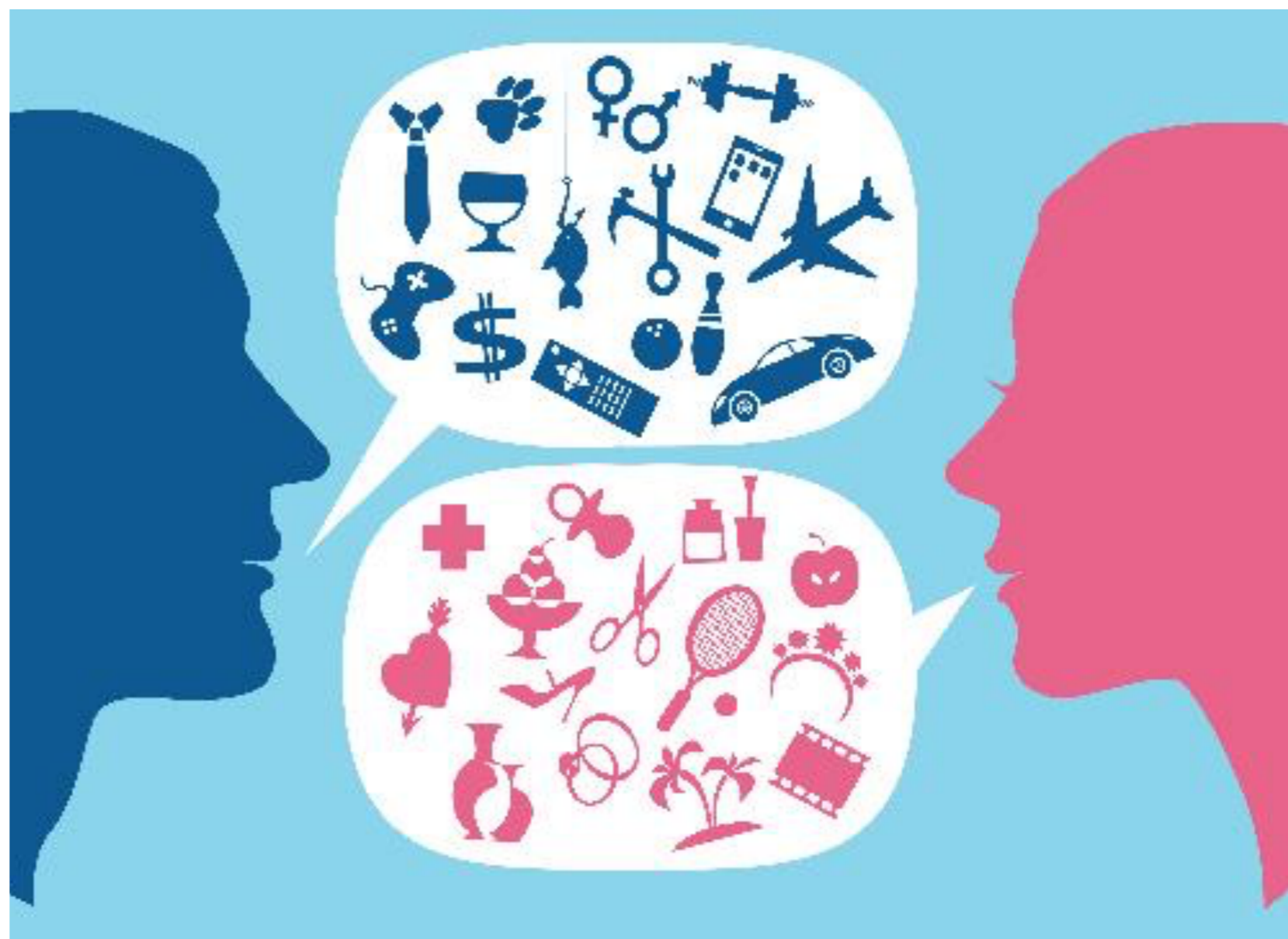
- uvědomit si situaci
- koukat i na druhou stranu mince
- neptat se na utvrzující otázky

Stereotypy

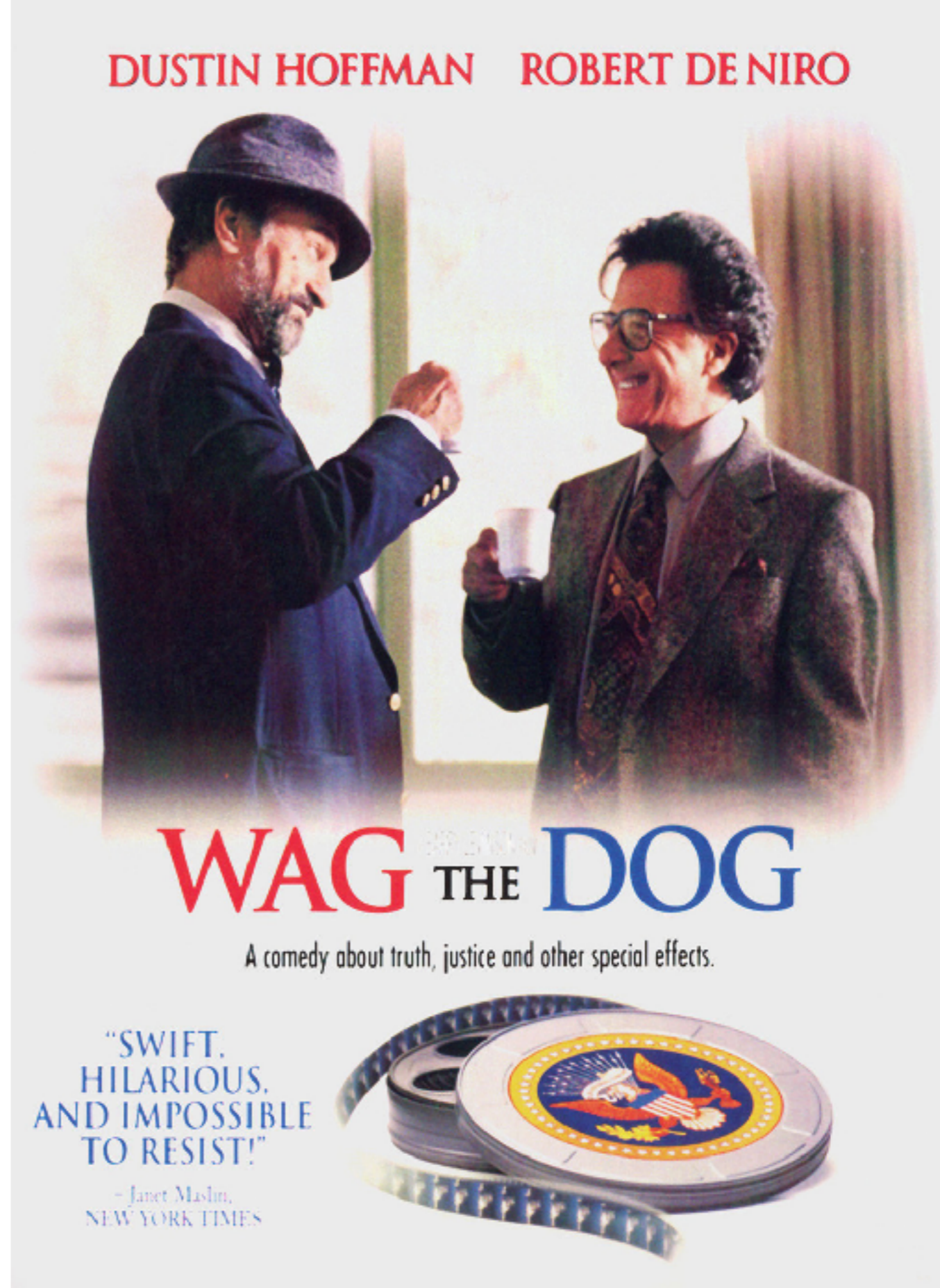
- škatulkování
- předsudky
- menšiny
- kultury
- ve filmech

Framing

= rámování

- zkreslení v prezentaci
- pozitivní vs. negativní rámování
- užitečný nástroj propagandy

Librarians

Who society thinks we are

Who kids think we are

Who men like to think we are.

Who they think we are if we're men

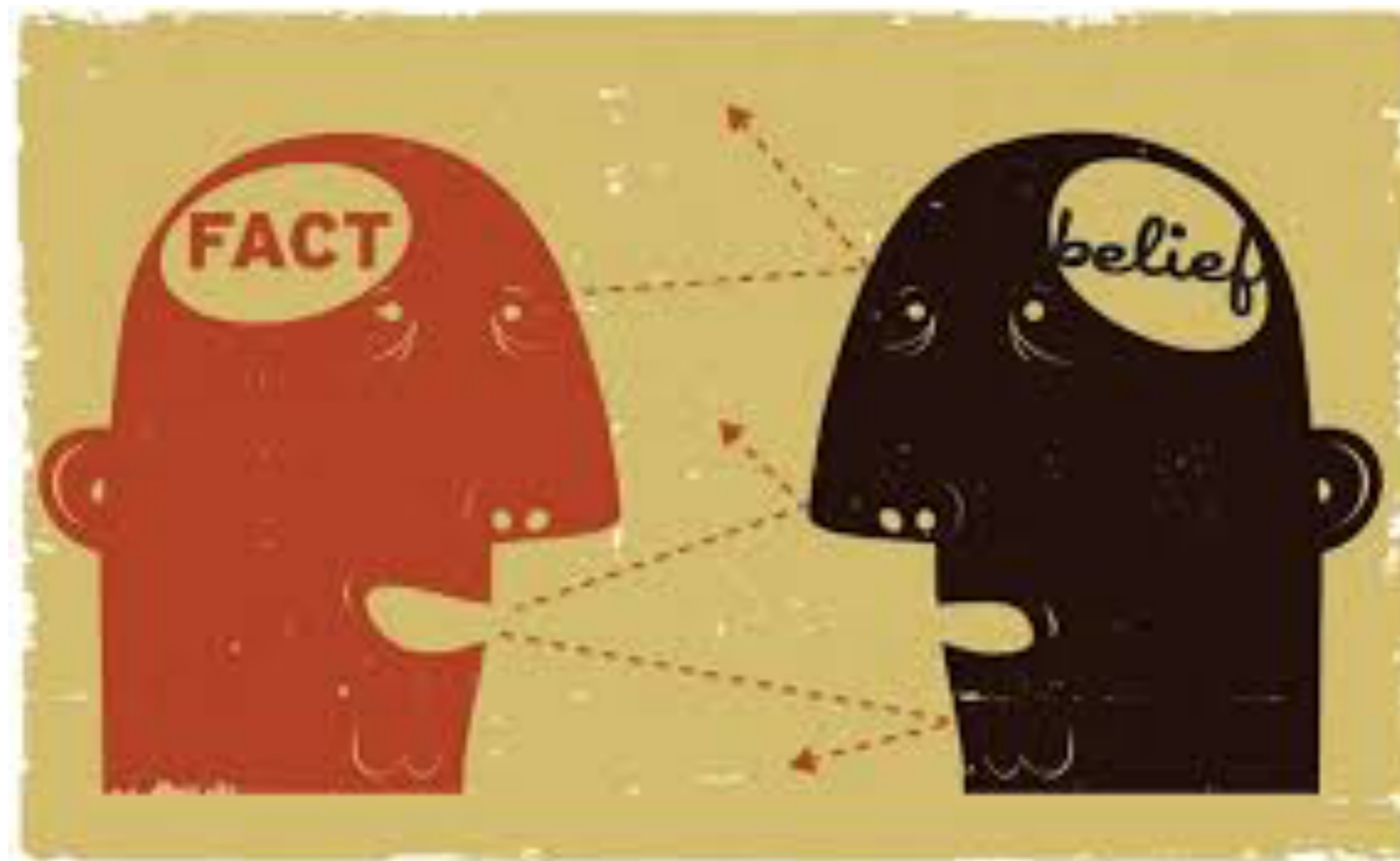

Who we like to think we are

Who we really are

Kognitivní disonance

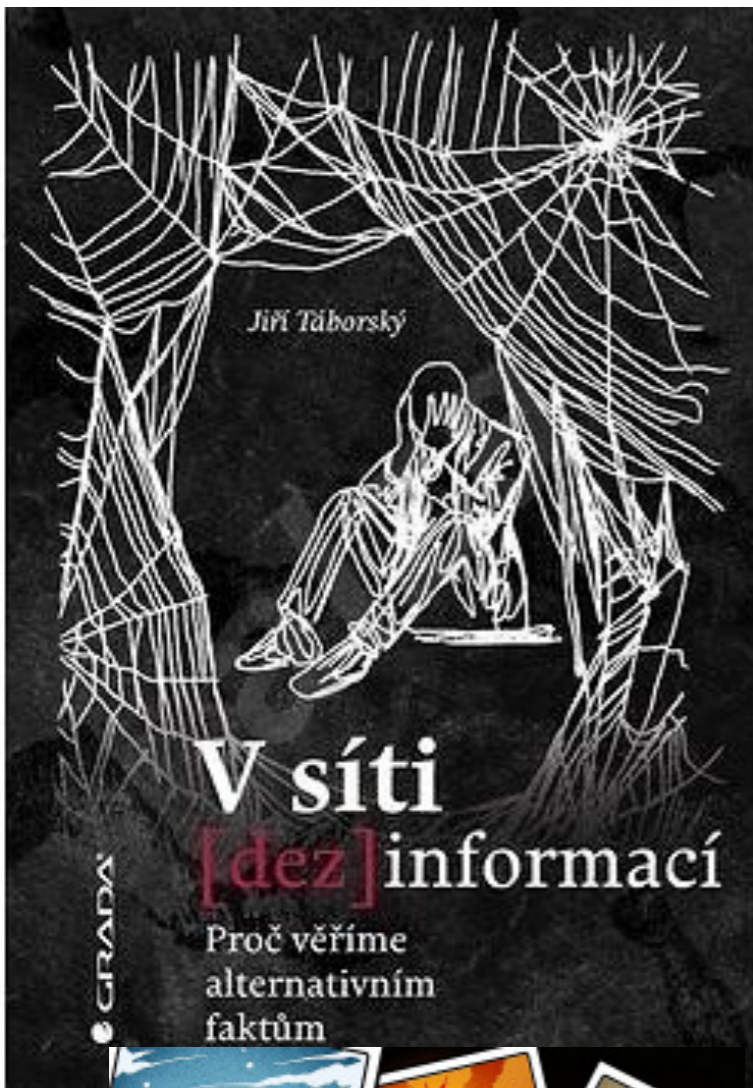

Shrnutí:

- Dýchej!
- To, že s někým nesouhlasíš, ještě neznamená, že nemá pravdu.
- Říct “Nevím” není selhání, ani špatně.

Na závěr:

- Mediální gramotnost se dá naučit/natrénovat.
- Víš, odkud pochází informace? (zdroj, autor, další zdroje...)
- I džunglí se dá prosekat, když víš jak...
- Dýchat

„Jedna z nejdůležitějších knih, které jsem kdy četl – nepostradatelný návod, jak jasně přemýšlet o světě.“ Bill Gates

FAKTO MLU VA

DESET DŮVODŮ,
PROČ SE MÝLÍME
V POHLEDU NA SVĚT –
A PROČ JSOU VĚCI
LEPŠÍ, NEŽ VYPADAJÍ

Hans Rosling

Ola Rosling, Anna Roslingová Rönnlundová

Ian Melvil
publishing

Překlad bestselleru THINKING, FAST AND SLOW

MÝŠLENÍ RYCHLÉ a POMALÉ

DANIEL
KAHNEMAN

NOSITEL NOBELOVY CENY
ZA EKONOMII

Zdroje a inspirace

zvol.info
hoax.cz
svetmedii.info
demagog.cz
jsns.cz
nfnz.cz
factczech.cz
snopes.com
az247.cz
getbadnews.cz
muzivcesku.cz/fake_news

<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/osamely-senior-i-zachrance-sveta-vyzkum-stem-zjistil-kdo-v-c/r~91d3e732b56b11eab0f60cc47ab5f122/>

<https://www.stemmark.cz/medialni-gramotnost-je-v-cesku-nizka-pouze-ctvrtina-dospole-populace-v-ni-dosahuje-uspokojive-urovne/>

https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/studie-duvera-v-media-je-rekordne-nizka-neveri-jim-mladi-dospeli-nebo-volici-levice_201703091130_jbocek

<https://www.respekt.cz/kontext/tahle-realita-neexistuje-jonas-bendiksen-vytrolil-cely-fotograficky-svet>

https://www.boredpanda.com/fake-news-photos-viral-photoshop/?utm_source=google&utm_medium=organic&utm_campaign=organic

<https://365tipu.cz/2017/08/02/tip850-co-je-to-facebook-dark-ad-dokaze-tajemna-psychografika-ovlivnit-volby/>

https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/frantisek-vrabel-dezinformace-fake-news-rusko-facebook_1903130001_ogo

Příručka o konspiračních teoriích: https://www.climatechangecommunication.org/wp-content/uploads/2021/04/ConspiracyTheoryHandbook_Czech.pdf

Děkuji!

katerina.krivankova@gmail.com
zvolsi.info